

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 293/2023-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Emíliou Korčekovou, advokátkou, Malacká cesta 5680/2B, Pezinok, proti postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 9C/41/2017 (15C/15/2007, 15C/96/2008) a Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 6Co/14/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupmi Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 9C/41/2017 (15C/15/2007, 15C/96/2008) po náleze ústavného súdu č. k. III. ÚS 58/2015-31 zo 14. apríla 2015 a Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 6Co/14/2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Krajskému súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 6Co/14/2021 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **2 500 eur**, ktoré je Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **442,38 eur** a zaplatiť ich jeho právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prerokovanie svojej záležitosti v primeranej lehote

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecných súdov v civilnom spore s tým, že krajskému súdu bude prikázané konať bez zbytočných prietahov a bude mu priznané finančné zadost'učinenie 10 000 eur od okresného súdu a 7 000 eur od krajského súdu.

II.

2. Sťažovateľ sa žalobou z júla 2007 proti Slovenskej republike domáha náhrady škody, ktorá mu mala byť spôsobená nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom v trestnom konaní. Okresný súd vec vo februári 2008 z dôvodu miestnej príslušnosti postúpil inému okresnému súdu, ktorý s tým nesúhlasil. Na to krajský súd v apríli 2008 určil, že miestne príslušným je okresný súd. Po vyžiadaní s vecou súvisiacich spisov okresný súd v októbri 2010 pojednával a pre účel ďalšieho dokazovania pojednávanie odročil na február 2011, ktoré sa pre neúčast' strán neuskutočnilo. Pojednávanie v marci 2011 bolo pre rozhodnutie o návrhu na rozšírenie účast'níkov konania odročené na jún 2011, ktoré bolo na žiadosť sťažovateľa odročené. Okresný súd pojednával v septembri 2011, pojednávanie v novembri 2011 odročil na žiadosť sťažovateľa a opätovne pojednával vo februári 2012. V rokoch 2012 až 2014 okresný súd opakovane rozhodoval o povinnosti sťažovateľa uhradiť preddavok na trovy konania.

3. Nálezom ústavného súdu č. k. III. ÚS 58/2015-31 zo 14. apríla 2015 bolo vyslovené, že postupom okresného súdu bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prerokovanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, okresnému súdu bolo prikázané konať bez zbytočných prietahov a sťažovateľovi bolo priznané finančné zadost'učinenie 500 eur.

4. Pojednávanie nariadené na 28. apríl 2015 bolo na žiadosť sťažovateľa odročené na október 2015. Medzitým okresný súd uznesením z júna 2015 konanie zastavil, pretože sťažovateľ podľa uznesenia vykonateľného v auguste 2014 neuhradil preddavok na trovy konania. Po odvolaní sťažovateľa z augusta 2015 proti uzneseniu o zastavení okresný súd v septembri a októbri 2015 vykonal doručovacie úkony. Krajský súd uznesením z novembra 2015 potvrdil uznesenie o zastavení konania, proti ktorému sťažovateľ v marci 2016 podal dovolanie, ktoré okresný súd predložil na rozhodnutie najvyššiemu súdu v júli 2016. Najvyšší súd uznesením z mája 2017 zrušil obe uznesenia a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie, ktorý jej v júni 2017 pridelený novú sp. zn. 9C/41/2017. Okresný súd v júli 2017 nariadil pojednávanie na október 2017, ktoré odročil na neurčito pre vysporiadanie sa s námietkou zaujatosti sťažovateľa. Krajský súd v novembri 2017 vrátil námietku zaujatosti okresnému súdu bez rozhodnutia pre jej oneskorené podanie. V januári 2018 bol spis pridelený novej sudkyňi, ktorá nariadila pojednávanie na november 2018, ktoré bolo pre jej práceneschopnosť zrušené. Pojednávanie nariadené na marec 2019 bolo pre zdravotné dôvody sťažovateľa odročené na jún 2019, ktoré bolo po prejednaní veci odročené na november 2019 pre účel doručenia záverečných rečí. Pojednávanie v novembri 2019 bolo odročené na december 2019 na verejné vyhlásenie rozsudku, ktorým okresný súd žalobu sťažovateľa zamietol.

5. Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ v januári 2020 odvolanie, ktoré okresný súd vo februári 2020 doručil žalovanému na vyjadrenie, ku ktorému sťažovateľ v júni 2020 podal odvolaciu repliku, ktorú v júli 2020 okresný súd doručil žalovanému na podanie odvolacej dupliky.

Okresný súd vo februári 2021 predložil odvolanie sťažovateľa krajskému súdu, ktorý o ňom doteraz nerozhodol. Krajský súd na začiatku mája 2023 vyzval advokátku sťažovateľa na ozrejmienie rozsahu plnomocenstva, ktorá obratom reagovala, že sťažovateľa zastupuje v celom konaní, nielen v dovolacom konaní proti uzneseniu krajského súdu o potvrdení zastavenia konania. Krajský súd v júni 2023 vrátil spis okresnému súdu s tým, že bol predložený predčasne a treba rozsudok o zamietnutí žaloby doručiť zástupkyňi sťažovateľa a po uplynutí odvolacej lehoty spis opätovne predložiť na rozhodnutie o odvolaní. Na to okresný súd v júni 2023 doručil rozsudok zástupkyňi sťažovateľa a v júli 2023 vydal opravné uznesenie k rozsudku.

III.

6. Sťažovateľ zdôrazňuje celkovú dĺžku konania a poukazuje na charakter svojho nároku, ktorého sa domáha v namietanom konaní proti štátu za konanie jeho orgánov v jeho trestnom stíhaní. Zdôrazňuje, že ochrana jeho práv nie je účinná, s tým, že závažnosť stavu právnej neistoty je zvýšená tým, že je invalid a dôchodca. Priznanie finančného zadosťučinenia odôvodňuje i tým, že okresnému súdu už bolo prikázané konať bez zbytočných prietáhov. Okrem toho konanie o jeho žalobe nadobudlo charakter celkového odmietnutia spravodlivosti.

7. Mestský súd, na ktorý prešiel výkon súdnictva okresného súdu, považuje ústavnú sťažnosť za nedôvodnú. Poukázal na to, že po náleze ústavného súdu z apríla 2015 okresný súd konal plynule a bez zbytočných prietáhov.

8. Krajský súd uviedol, že vec v marci 2023 naštudoval, v apríli 2023 zreferoval na senáte a v júni 2023 ju vybavil bez rozhodnutia vrátením okresnému súdu na odstránenie nedostatkov. Poukázal na nadmernú zaťaženosť členov senátu a dlhodobú práceneschopnosť jedného z členov. Preto nepovažuje dĺžku odvolacieho konania za neprimerane dlhú.

IV.

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Prihliada sa aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

10. Rozhodovanie o náhrade škody, za ktorú zodpovedá štát, tvorí bežnú súčasť rozhodovacej praxe všeobecných súdov. Vec sťažovateľa preto nemožno hodnotiť ako právne zložitú. Skutkový stav musel byť okresnému súdu zrejmý po vyžiadaní s vecou súvisiacich spisov, preto ju nemožno hodnotiť ani ako skutkovo zložitú. O tom svedčí aj to, že okresný súd po vrátení spisu z najvyššieho súdu s výnimkou oboznámenia sa s jedným listinným dôkazom nevykonával dokazovanie. No napriek tomu meritórne rozhodol až po dvoch rokoch od vrátenia spisu z najvyššieho súdu. K správaniu sťažovateľa treba uviesť, že k dĺžke konania prispel dvoma dôvodnými žiadosťami o odročenie pojednávania v apríli 2015 a marci 2019. To však nie je spôsobilé ospravedlniť štvorročné nerozhodnutie okresného súdu o žalobe sťažovateľa po príkaze konať bez zbytočných prietáhov.

11. Postup okresného súdu po náleze ústavného súdu z apríla 2015 bol nesústreďený a poznačený viacerými obdobiami nečinnosti. Okresný súd pojednávanie v apríli 2015 odročil na október 2015, hoci konanie v júni 2015 zastavil pre sťažovateľom neuhradený preddavok na trovy, čo mal podľa zákonnej lehoty urobiť už v auguste 2014, a nie až na návrh žalovaného. O nesústreďenosti okresného súdu svedčí aj to, že podľa jeho vlastnej poznámky z októbra 2014 nemožno podľa judikatúry najvyššieho súdu zastaviť konanie pre nezaplatenie preddavku, ak je žalovaným štát. No napriek tomu konanie zastavil, čím zapríčinil zbytočné dvojročné rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti nesprávnemu zastaveniu konania. K celkovej dĺžke konania prispelo päťročné rozhodovanie opakovane o povinnosti sťažovateľa zložiť preddavok na trovy konania a zastavení konania pre nezaplatenie tohto preddavku. Okresný súd až po dva a pol mesiaci od podania dovolania proti potvrdzujúcemu uzneseniu krajského súdu vykonal procesné úkony pre účel predloženia spisu najvyššiemu súdu. Až o štyri mesiace po doručení spisu z najvyššieho súdu nariadil termín pojednávania. Okresný súd konal nesústreďene, keď zjavne oneskorenú námietku zaujatosti vyhodnotil ako včasnú, a preto odročil pojednávanie a predložil ju na rozhodnutie krajskému súdu. Od januára do októbra 2018 okresný súd vôbec nekonal, pojednávanie v júni 2019 odročil až o päť mesiacov len pre prípravu záverečných rečí, ktoré opätovne odročil o mesiac len pre verejné vyhlásenie rozsudku. Po podaní odvolania proti rozsudku bol okresný súd pol roka nečinný, keď spis krajskému súdu predložil až pol roka po vykonaní všetkých doručovacích úkonov.

12. Krajský súd až dva roky po predložení odvolania vrátil spis okresnému súdu bez rozhodnutia. Na zjavný nedostatok nedoručenia rozsudku zástupkyňi sťažovateľa mohol krajský súd upozorniť okresný súd bezodkladne po doručení spisu, a nie až o dva roky, čo zbytočne predĺžilo vecné rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa. Nedoručenie rozsudku zástupkyňi sťažovateľa, resp. nekonanie s ňou ako zástupkyňou po vrátení veci z najvyššieho súdu treba pričítať okresnému súdu. Ak by okresný súd konal sústreďene, tak mohol toto pochybenie odstrániť hneď po doručení odvolania, keďže z neho bola na prvý pohľad zreteľná námietka, že okresný súd nekonal so zástupkyňou sťažovateľa.

13. Konanie a meritórne rozhodnutie okresného súdu o žalobe sťažovateľa trvajúce štyri roky po príkaze konať bez zbytočných priet'ahov je ústavne neakceptovateľné. Dĺžka rozhodovania o odvolaní sťažovateľa nie je extrémne neprimeraná, no efektívnejším prístupom mohol krajský súd nedostatok doručenia rozsudku odstrániť skorej ako dva roky po predložení spisu. Procesné postupy okresného a krajského súdu nesmerovali k čo najrýchlejšiemu právoplatnému skončeniu 16 rokov trvajúceho konania a odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa. Preto postupmi okresného a krajského súdu došlo k porušeniu práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Na mestský súd prešiel výkon súdnictva z okresného súdu, ktorému už bolo nálezom ústavného súdu prikázané konať bez zbytočných priet'ahov. Preto mestskému súdu nebolo prikázané konať bez zbytočných priet'ahov, keďže takto skôr uložená povinnosť nálezom ústavného súdu sa vzťahuje aj na mestský súd. Je zrejmé, že krajský súd bude musieť rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa. Preto mu bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázané konať bez zbytočných priet'ahov.

14. K personálnym problémom a nadmernej zaťažnosti krajského súdu treba uviesť, že systémové zlyhania správy súdnictva nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a nezbavujú štát zodpovednosti za priet'ahy. Účelom týchto práv nie je pomenovanie príčin priet'ahov alebo dospieť k záveru, či majú objektívny alebo subjektívny

charakter. Dôležité je rozhodnúť o tom, či k týmto priet'ahom v konaní došlo, a odstrániť stav právnej neistoty s'ťažovateľa.

15. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade, v ktorom rozhodujúcim faktorom pri zistení porušenia ústavných práv s'ťažovateľa bol neefektívny postup okresného súdu s viacerými dlhšími obdobiami absolútnej nečinnosti. S prihliadnutím na celkovú dĺžku konania, správanie s'ťažovateľa, význam rozhodnutia pre s'ťažovateľa, postup súdov a predchádzajúce finančné zadosťučinenie bolo s'ťažovateľovi podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané finančné zadosťučinenie 2 500 eur od mestského súdu. Nebol dôvod s'ťažovateľovi priznať finančné zadosťučinenie aj od krajského súdu, keď s prihliadnutím na doterajšiu dvojočnú dĺžku odvolacieho konania príkaz konať bez zbytočných priet'ahov je dostatočnou nápravou porušených práv. Osobitne bolo zohľadnené najmä to, že s'ťažovateľ v konaní pred okresným súdom nenamietal, že súd nekoná s jeho zástupkyňou, hoci sa osobne zúčastňoval pojednávaní, no namietol to až v odvolaní.

V.

16. Zistené porušenie základných práv s'ťažovateľa odôvodňuje to, aby mu mestský súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli právnym zastúpením a ktorých výška bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, čo za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie s'ťažnosti 2 x 208,67 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 12,52 eur) predstavuje 442,38 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. augusta 2023

Robert Šorl
predseda senátu